

יושבים בשיג הבדואי

יושבים בשיג הבדואי. אוהל בדרום. לא עיר. לא יישוב. סתם שטח. יש עוד מבנים במקום. הרבה פח מסביב. ריצפת בטון עשויה ביד אומן. ישרה ומבריקה, כמעט כמו מרצפת. רק גברים. נכנסתי עם עלי. כולם קמים אליו. עובר אחד אחד, מתנשק בשני הצדדים ועוד צד. כך עם כולם. עד שלא נגמרו הנשיקות אף אחד לא יושב. יושבים על מחצלות, בצדדים כריות. כך טורים של מחצלות וכריות לאורך האוהל. להם נוח. אני משנה כל כמה דקות תנוחה וכיוון. אני אורח, מתייחסים אלי יפה. אני יושב ליד סאלם, המארח. סימן של כבוד. סאלם הוא לא רק המארח, הוא גם אחד המכובדים באזור. שייח', מבוגר. דוד של עלי. באים אליו מהאזור, מהמשפחה, כמעט כל ערב. מדברים. מדברים על הכול. על מה שמעסיק אותם. היום מעסיקה אותם הצעה שקיבלו. הצעה לעבור ליישוב קבע חדש. נותנים להם סכום של כסף, הם מוותרים על הזכויות שלהם. בונים בית וחיים.

"כאן אנחנו כבר מאות שנים. למה שמחז?" שואל צעיר אחד. כולם מסתכלים עליו. לא על מה שאמר, אלא בכלל שאמר. יש סדר במדבר. מדברים רק לפי הייחוס, הגיל, הכבוד. גומעה אומר שהוא לא מוכן להביא את הילדים שלנו ליישוב. פה הם איתנו. שם אין לנו שליטה עליהם. מדבר עברית, כנראה לכבודי. "הם נעשים כמו היהודים, הולכים לעיר הגדולה, לומדים מה שהיהודים עושים ורוצים גם. אבל הם לא יהודים. מצטערים, מתבלבלים עם מה שזוהר בקניון של באר שבע. כועסים. הם מגלים שיש להם כוח. כוח רע. לא, אני לא רוצה קו של אוטובוס מיישוב קבע אל העיר. אצלי הילדים יגדלו במדבר. תחת השמלה של אימא שלהם. בני אדם. בדואים, בדואים".

סאלם מקשיב, לא אומר דבר. עסוק בסיגריה. כמה שהם מעשנים! כולם לבושים רגיל. הצעירים בג'ינס ובנעלי התעמלות. החשובים במכנסים מכובדים ובחולצה לבנה. סאלם, במגרש הביתי, בגלבייה לבנה. נראית יקרה. מכובדת. מיד רואים שהוא חשוב. נותנים לו כבוד. מדברים בשקט.

איברהים רומז שהוא רוצה לדבר. איש רזה, שחום מהחשיפה לשמש. מדבר לאט. מתרכזים בדבריו. "נוח לי במדבר. היהודים קוראים לזה פזורה. האדמה שלי, לא יכול לוותר עליה. האדמה היא הכבוד. איפה הילדים שלי ירעו את העיזים, הכבשים. מאיפה נביא אוכל לפה של כל הילדים? חשמל יש לי מהגנראטור, מים יש. והמיסים שם, מה בדיוק אני מקבל תמורתם? פרנסה יש שם? אין. חינוך לילדים? גם כאן יש לי. אשפה? אז אני מוציא אותה יום יום עם הטנדר שלי. בכלל כל הטכנולוגיה הזאת דופקת לאנשים את הראש. הילדות, הנשים, רוצות ללמוד, לעבוד. התקלקלו לי שם. הן פוגעות בכבוד המשפחה".

מגישים אוכל. הבנים מביאים מגשים גדולים. "לכבודך" אומר לי עלי. מסתכל ורואה את הבעת הפליאה של פני ומרחיב. "סאלם מכבד אותך, רוצה שתטעם אוכל בדואי מהבית". המגישים גדולים, מכוסים פיתות ששומרות על חום האוכל.

"השאלה שאנחנו צריכים לשאול היא מה אנחנו רוצים שיצא מחיים שלנו, אנחנו הבדואים". יאסר מדבר. רק מהפתיחה אני מבין. אדם משכיל. עלי לוחש לי שהוא מנהל בית ספר. בתי הספר ומוסדות ציבור הם המעסיק הגדול ביותר ביישובי הקבע ובכלל. "אנחנו לא מספיק יודעים את החשיבות של בתי הספר, של החינוך לילדים שלנו. אנחנו מסתפקים במה שיש. לא רוצים לשנות. מפחדים. לא מספיק בית הספר, לא מספיק המתנס", צריך גם בבית מי שיעזור. אם לא נלמד, לא נתפתח, לא יהיו לנו מנהיגים משכילים שיודעים לדבר עם היהודים".

"ומה עם המסורת והמנהגים שלנו?" זורק סאלם. "איזה מקום של כבוד אתה נותן להם?". יאסר לא מגיב מיד. כולם מחכים. זה נשמע כאילו סאלם מאשים את הקידמה שהיא מחסלת את התרבות, את המסורת, את המנהגים. "יש שינויים ולא יעזור כלום. אי אפשר להתחבא במדבר ולחשוב שהעולם נעצר". מסתכלים על יאסר. מסתכלים איך יגיב סאלם. הוא שותק. עסוק בסיגריה חדשה. מתרכז בה. סימן שיאסר יכול להמשיך. והוא ממשיך. "יש לי כבוד למשפחה ולמסורת. אני לא חושב שאפשר בלי משפחה. הכבוד של המשפחה, הוא הכבוד שלי. צריך לשלב בין המסורת והקידמה". יאסר מפסיק. בוחן את התגובות, וממשיך: "לא יעזור, הם לא רוצים אותנו, היהודים היו מעדיפים שנעלם. אנחנו כאן לפני שהם נולדו".

עלי גורם לי להבין שעכשיו סאלם יגיד משהו. מדבר לאט. מפנה מבטו אלי. כאילו מספר רק לי. כאילו רואה את התמונות מול עיניו וכך מספר לנו בשקט. "גרת לי ליד הרט בחירבת זאבלה. בהתחלה היה שקט ושלווה. באו היהודים וגרו בסמוך. יהודים, שיש להם מכנסיים קצרים וכובעים, בלי כפיות. אבל מה שהפתיע אותי שיש להם נשים שהולכות כמוהם, עם מכנסיים קצרים ויש להן שיער כמו זהב". שקט. הוא נח קצת מהדיבור. ובעאדאן מאיץ בו והוא ממשיך. "חשבנו יקימו מדינה (עיר) כמו באר שבע. ואז ערב אחד הם באו ואמרו שהם בונים קובניה. קיבוץ. וכך שבאיה שבאיה בנו. יום אחד בא הילד שלי חסן ואומר לי. תמצא לך רועה אחר, אני הולך לעבוד בקובניה. ברפת. בלול. טאלל אחיו הצעיר התחיל לרעות את הצאן. בא חסן לטאלל. משכנע אותו לבוא לעבוד בקיבוץ. לעבוד בחוץ. נסעו לקובניה עם החמורים. הילדים, הם נטשו אותנו, את החיטיארים. התחלנו, החיטיארים, לשכור אנשים זרים, מבחוץ. אנשים זרים רעו את הצאן. את ההון של המשפחה. עברנו ליתיר. קניתי שטחים לילדים לבנות בית. אבל עבורי בניתי אוהל. אני לא יכול, כך גדלתי. הילדים אמרו לי תבנה אוהל בקצה של המגרש".

"זאמן, זאמן אחסאן. בעבר היה טוב. לא שמענו אז על מחלות לב. כולסטרוול. היינו בריאים. לא היו לנו רופאים, לא היו מחלות. לא רדפנו אחרי החיים. הסתפקנו במועט, והנה אתם גדלתם". פונה לכולם. "והיום אתם טמאעים. לא מספיק לכם כלום. אני רואה אתכם. לי אין כוח, אני לא דוחה את הקידמה. הקידמה כנראה טובה לכם אז חאלאס. אני לא יכול שלא להיזכר בסבא שלי..."

מבט דרומי

>>

איתן מזרחי
מא"ז דרום

"כל הטכנולוגיה
הזאת דופקת
לאנשים את
הראש..."

"יש שינויים ולא
יעזור כלום. אי
אפשר להתחבא
במדבר ולהשוב
שהעולם נעצר"

